

Stichting Historische Routes

Beleidsplan 2022-2025

1. Doel en middelen

De Stichting Historische Routes, die tot doel heeft onderzoek te doen 'naar reisroutes, wegen, paden en vormen van vervoer door de eeuwen heen in hun historische context' en kennis daarover te verspreiden, is opgericht op 19 februari 2022 als voorzetting van het voormalige informele project 'Historische Routes'. De oprichters wilden voorzien in een leemte. Immers: reizen en routes zijn, in het bijzonder in Nederland, slechts sporadisch een geschiedkundig hoofdthema. Dat is jammer, want het is een thema dat op meerdere manieren kan bijdragen aan historische kennis.

In de eerste plaats vanwege de kansen op het vlak van educatie en belevingswaarde. Excursies naar historische hotspots, zoals oude binnensteden, kastelen en oudheidkundige musea, zijn een beproefde manier om geschiedenis aanschouwelijk te maken. Maar waarom zouden we deze plaatsen van herinnering enkel beschouwen als geïsoleerde locaties met zorgvuldig geconserveerd erfgoed uit een ver verleden? We kunnen ze immers ook zien als markeringspunten in een levend, dus veranderend, maar daardoor niet minder historisch landschap waarin zich een netwerk van verbindingen uitstrekt. Heel wat wegen waarlangs men lang geleden reisde, liggen er nog en vertellen een deel van het verhaal. Wie eenmaal de vluchtroute van Hugo de Groot bewust heeft nagereisd via het veer van Drongelen, waar hij het Staatse gebied achter zich liet om uit handen van zijn kwelgeest prins Maurits te blijven, zal daar zelden nog voet aan land zetten zonder niet even aan die gedenkwaardige ontsnapping te denken.

De specialisatie 'historie van reizen en routes' kan daarnaast van betekenis zijn voor andere takken van historisch onderzoek door op interessante bronnen en aanknopingspunten te wijzen die anders buiten beeld zouden blijven.

Het onderzoek rond het Marikenpad (Nijmegen-Antwerpen) bijvoorbeeld opende de ogen van de heemkundekring in het Belgische Schoten voor de betekenis van het nabijgelegen pelgrimsoord De Horst als pleisterplaats aan de laatmiddeleeuwse Hanzeroute Lübeck-Brugge.

Ander voorbeeld: onderzoek naar de vluchtroute van Hugo de Groot tussen Loevestein en Antwerpen in 1621 wees uit dat een sinds jaar en dag plausibel geachte overnachting van de vluchteling in Loveren bij Baarle-Nassau onmogelijk kan hebben plaatsgehad.

De middelen die de Stichting Historische Routes inzet om kennis van de geschiedenis van reizen en routes te ontwikkelen en te verbreiden zijn laagdrempelig en toegankelijk. Het internet is het belangrijkste medium, waarbij de website van de stichting (www.historischeroutes.nl) als digitale thuisbasis fungeert. Daarnaast worden groepsactiviteiten als lezingen en excursies georganiseerd.

2. Activiteiten en publieksaanbod

De activiteiten van de stichting worden ontplooid als vrijwilligerswerk. De resultaten worden via de website aan het publiek gepresenteerd. Centraal staat de reconstructie van routes, die interessant zijn vanwege de historie die ermee verbonden is. Bij de oprichting nam de stichting het beheer over van enkele reeds gereconstrueerde routes en de bijbehorende websites van het informele project 'Historische Routes'.

Uitgangspunten bij de reconstructies:

- a. Bestudering op wetenschappelijk verantwoorde wijze van historische archivalia (beschrijvingen, kaarten e.d.) vormt de basis.
- b. Deze gegevens worden vervolgens op locatie onderzocht, waarbij sporen, overblijfselen en topografische kenmerken van het oorspronkelijke landschap in kaart worden gebracht naast latere kenmerkende veranderingen van de omgeving.
- c. De gegevens die op locatie zijn aangetroffen, worden vergeleken met de reeds gevonden beschrijvingen en kaarten en worden zo mogelijk aangevuld met nadere informatie.
- d. De reconstructie wordt gemaakt, waarbij de historische gegevens leidend zijn. Waar die ontbreken wordt de reconstructie ingevuld op basis van redelijke inschattingen. Topografische kenmerken van de omgeving – historisch en actueel – kunnen daarbij behulpzaam zijn. Zo kunnen doorwaadbare plaatsen of bruggen van rivieren aanwijzingen verschaffen. De locatie van een historische stadspoort aangeduid met de naam van een verderop gelegen stad kan behulpzaam zijn bij het vinden van het meest waarschijnlijke tracé naar die stad. Een hedendaagse weg over een moderne valleibrug wordt vermeden. Soms kan een vastgesteld historisch tracé niet nauwkeurig worden gevolgd als gevolg van blokkades door hedendaagse voorzieningen, zoals kanalen, spoorlijnen en bebouwingen. In dat geval wordt gekozen voor een zo kort mogelijke omleiding. Ook wordt rekening gehouden met begaanbaarheid.
- e. De gereconstrueerde routes worden in gps-formaat uitgezet en gepresenteerd op het digitale platform RouteYou, dat gelinkt is aan de website www.historischeroutes.nl. Er kunnen verschillende varianten van de routes worden aangeboden voor te onderscheiden doelgroepen, zoals wandelaars, toerfietsers, wielrenners, motorrijders, automobilisten.
- f. De routes worden voorzien van beschrijvingen, waarin naast praktische aanwijzingen, bezienswaardigheden en historische context ook de belangrijkste keuzes onder (d) aan de orde komen. Als de lengte van een route daarom vraagt – wat al gauw het geval is – wordt deze ingedeeld in etappes.

3. Website

Bij de oprichting van de Stichting Historische Routes zijn de verschillende websites van het voormalige gelijknamige project samengevoegd onder de url www.historischeroutes.nl. Alle

informatie over de stichting en over de routes is daarop te vinden. De content van de website wordt door de stichting zelf beheerd.

Waar nuttig wordt gebruik gemaakt van platforms, waarvan relevante pagina's worden doorgelinkt naar pagina's op de website van de stichting. Met name geldt dat voor het platform RouteYou waarop Historische Routes een account heeft. Alle routes worden daar gedigitaliseerd aangeboden. Ook van andere platforms zoals GoogleMaps en YouTube worden soms pagina's doorgelinkt.

Verschillende routes op de website zijn ook rechtstreeks met aparte url's te bereiken. Met name: Marikenpad (www.marikenpad.nl, www.marikenpad.be), Hugo de Groot Pad (www.hugodegrootpad.nl) en Via Christina (www.viachristina.nl, www.viachristina.eu, www.viachristina.it en www.viacristina.it). De meervoudige eigen toegangen van Marikenpad en Via Christina zijn enerzijds gekozen om de belangrijkste doelgroepen te bedienen, anderzijds om de merknamen van deze routes enigszins te beschermen. Om de laatste reden zijn Marikenpad en Hugo de Groot Pad bovendien gedeponeerd als wettelijk beschermde Europese handelsmerken.

De website voorziet in ruime mogelijkheden voor bezoekers om te reageren. De belangrijkste routes hebben eigen reactiepagina's. Reacties komen nooit rechtstreeks op de site, maar belanden in de mailboxen van de stichting. Wie serieus reageert krijgt binnen korte tijd een serieus antwoord. Soms leiden reacties tot aanpassingen op de site. Bovendien kan men zich gratis abonneren op nieuwsberichten.

4. Samenwerking

Het kan interessant zijn aan te sluiten bij bestaande of nog te ontwikkelen bredere initiatieven. Zo presenteerde het toenmalige project 'Historische Routes' in 2017 de digitale routing van het Hugo de Groot Pad bij het gelijknamige boek door Frans Godfroy over de vlucht van Hugo de Groot in 1621 van Loevestein naar Antwerpen. In 2022 publiceerde de stichting bij Godfroys nieuwe boek *Passage naar Rome - De opzienbarende bekeringsreis van Christina van Zweden 1654-1655* de gereconstrueerde route van die reis op de site. Reconstructies van historische routes bij andere evenementen of publicaties behoren tot de mogelijkheden.

Uitgangspunt daarbij is steeds, dat de Stichting Historische Routes de rechten van personen en instanties waarmee wordt samengewerkt respecteert, maar wel eindverantwoordelijke blijft voor publicatie van de routes op de site van de stichting.

5. Financiën

De Stichting stelt zich ten doel low-budget te functioneren. De activiteiten worden zoveel mogelijk als vrijwilligerswerk uitgevoerd. De gereconstrueerde routes worden gratis aan het publiek ter beschikking gesteld. Dat betekent: weinig onkosten, maar ook weinig inkomsten.

Onkosten die wel gemaakt moeten worden: de kosten voor de digitale voorzieningen (website, account RouteYou), reiskosten, bureaunkosten, vergaderkosten, stichtingskosten en diversen.

De inkomsten moeten geheel uit vrijwillige bijdragen komen. In de loop van 2022 hoopt de stichting de ANBI-status te verwerven, wat betekent dat voor de stichting en voor schenkers fiscale voordelen aan donaties zijn verbonden.

Het streven is erop gericht met sluitende begrotingen te werken. Met de low-budget-aanpak is dat haalbaar.

13 september 2022.